

APLICATIU

GUIA DOCENT

PROVISIONAL

1. Dades de l'assignatura

Nom de l'assignatura	Mètodes de camp en Arqueologia Prehistòrica
Codi	100713
Crèdits ECTS	6
Curs i període en el que s'imparteix	2009-2010, segon semestre
Horari	Juny 2011. Horari intensiu (Grups 1, 11, 12 i 13)
Lloc on s'imparteix	Jaciment arqueològic de la Draga (Banyoles) Jaciment arqueològic de les Mines de Gavà (Gavà) pirineu (detallar zona)
Llengües	Català

Professor/a de contacte

Nom professor/a	Maria Saña
Departament	Prehistòria
Universitat/Institució	Universitat Autònoma de Barcelona
Despatx	B9-111
Telèfon (*)	935814310
e-mail	maria.sana@uab.cat
Horari d'atenció	DL-DX de 10h. a 11h.

2. Equip docent

Nom professor/a	Maria Saña
Departament	Prehistòria
Universitat/Institució	Universitat Autònoma de Barcelona
Despatx	B9-111
Telèfon (*)	935814310
e-mail	maria.sana@uab.cat
Horari de tutories	

(Afegeix tants camps com sigui necessari)
(*) camps optatius

Nom professor/a

Xavier Clop

Departament

Prehistòria

Universitat/Institució

Universitat Autònoma de Barcelona

Despatx

Telèfon (*)

e-mail

Horari de tutories

Nom professor/a

Ermengol Gassiot

Departament

Prehistòria

Universitat/Institució

Universitat Autònoma de Barcelona

Despatx

Telèfon (*)

e-mail

Horari de tutories

3.- Prerequisites

Haver cursat prèviament l'assignatura de Introducció a l'Arqueologia

4.- Contextualització i objectius formatius de l'assignatura

L'assignatura té com a objectiu la introducció teòrica i pràctica als coneixements bàsics de la metodologia i les tècniques de camp en arqueologia prehistòrica. Es donarà un èmfasi especial als mètodes i tècniques d'anàlisi de la formació dels jaciments arqueològics i estratigrafia arqueològica. Es treballaran les tècniques d'excavació, prospecció, estratègies de mostreig i la de documentació i registre documental de camp.

5.- Competències i resultats d'aprenentatge de l'assignatura

Competència	CE.3 Contextualitzar els processos històrics i avaluar críticament les fonts i els models teòrics, en especial consideració a la prehistòria.
Resultats d'aprenentatge	CE3.3 Relacionar l'evidència empírica i la explicació CE3.4 Analitzar críticament i relacionar la teoria i els mètodes en arqueologia CE6 Conèixer els principals mètodes, tècniques i instruments d'anàlisi en arqueologia prehistòrica
Competència	CE8 Realitzar i dirigir treballs propis de l'arqueologia de camp: excavació i prospecció, i interpretar els resultats inserint-los en el context històric respectiu
Resultats d'aprenentatge	CE8.1 Utilitzar de manera adequada els mètodes propis del treball de camp CE8.3 Interpretar correctament els contextos arqueològics durant els treballs de camp CE8.4 Relacionar el treball de camp i l'estudi dels materials amb els problemes històrics concrets que es volen resoldre CE9. Realitzar documents gràfics convencionals: planimetria, topografia, cartografia, dibuix il·lustratiu CE9.1 Utilitzar els mètodes i tècniques de registre de dades CE9.2 Manejar els instruments utilitzats en el registre de dades CE 10. Utilitzar els principals instruments informàtics i de gestió de dades així com la tecnologia de la informació i comunicació en general en el camp específic de las ciències històrico-arqueològiques CE10.1 Utilitzar els principals recursos informàtics pel registre i gestió de dades

durant la investigació i la gestió de les dades arqueològiques

CE10.2 Aplicar les bases de la quantificació i l'anàlisi numèrica en arqueologia

CE11. Utilitzar el vocabulari tècnic específic i de interpretació.

CE11.1 Utilitzar el llenguatge específic en la llengua pròpia

Competència **CT2.**

Resultats d'aprenentatge

CT2. Utilitzar eines informàtiques, tant bàsiques (per exemple, processador de textos o bases de dades), com programes especialitzats necessaris en la pràctica professional.

CT4. Reconèixer i posar en pràctica les següents habilitats pel treball en equip: compromís amb el mateix, hàbit de col·laboració, capacitat per incorporar-se a la resolució de problemes.

CT6. Organitzar el temps i els recursos propis pel treball: dissenyar plans amb establiment de prioritats d'objectius, calendaris i compromisos d'actuació

Competència **CG3.**

6.- Continguts de l'assignatura

BLOC 1: ELS PROJECTES D'INVESTIGACIÓ ARQUEOLÒGICA (PREHISTÒRIA)

- 1.1. Plantejaments previs a una excavació arqueològica: projectes de recerca, categories d'intervencions arqueològiques.
- 1.2. Requisits administratius

BLOC 2: LA FORMACIÓ I MODIFICACIÓ DELS JACIMENTS ARQUEOLÒGICS (PREHISTÒRIA)

- 2.1. El registre arqueològic. Els jaciments arqueològics com objecte d'estudi en Arqueologia. Concepte de jaciment arqueològic. Tipus de jaciments arqueològics.
- 2.2. La formació dels jaciments arqueològics. La dinàmica deposicional. Les entitats estratigràfiques i estructurals. Classificació espacial i temporal.
- 2.3. Ambients deposicionals específics: abrics, coves, terrasses fluvials, costes i llacs.
- 2.4. L'estratigrafia arqueològica. Conceptes generals. Processos generals de deposició. Sedimentació natural i antròpica. Les unitats estratigràfiques en Arqueologia. Caracterització, delimitació i descripció de les unitats estratigràfiques. Correlacions estratigràfiques. La documentació de les unitats estratigràfiques. Les fitxes estratigràfiques. La interpretació de les unitats estratigràfiques. Sòls i sediments en arqueologia.
- 2.5. Modificacions postdeposicionals. Els agents naturals i els agents socials. Identificació i avaluació de la seva intervenció.

BLOC 3: LA PROSPECCIÓ (ARQUEOLOGIA PREHISTÒRICA)

3.1. La prospecció arqueològica

- Objectius de la prospecció en Arqueologia
- Planificació de prospeccions arqueològiques: la documentació. Topografia i Cartografia. Els mapes. Toponímia. Geomorfologia.
- Selecció de l'àrea a prospectar.
- El registre de la informació. Disseny i planificació de bases de dades.
- La documentació sobre el terreny. La distribució i configuració. El registre: les fitxes de camp. Fotointerpretació i SIG.
- Tipus i sistemes de reconeixement sobre el terreny. Estratègies de mostreig.
- La prospecció des de l'aire. La prospecció aèria. La prospecció per satèl·lit. Característiques de la fotografia aèria. Procés d'estudi. Suports.
- La prospecció de subsòl. El sondeig electrònic. La prospecció magnètica. La prospecció geofísica. La prospecció geoquímica. La prospecció tèrmica.
- Alguns exemples de prospeccions arqueològiques: el territori i els recursos.

BLOC 4: L'EXCAVACIÓ ARQUEOLÒGICA (JACIMENTS PREHISTÒRICS)

4.1. L'excavació arqueològica

- Fonaments per l'elaboració d'un projecte d'excavació arqueològica: l'elecció del jaciment, la planificació de l'excavació, equip i equipament.
- El desenvolupament de les tècniques d'excavació. El concepte d'estratificació: els sondejors arqueològics. L'excavació en extensió. Estratègies generals d'excavació.
- Documentació de l'excavació. Les unitats d'excavació: unitats d'observació i anàlisi. Les plantes i seccions. Informatització de les dades arqueològiques. La fotografia i l'enregistrament digital en Arqueologia.
- Exemples de metodologia d'excavació: jaciments en cova/aire lliure, jaciments tumulars, jaciments urbans, jaciments subaquàtics, els tells arqueològics, l'excavació de necròpolis.
- Memòries i informes en projectes de prospecció i excavació arqueològica. Publicació de les dades arqueològiques.
- Excavació sistemàtica i excavació preventiva i d'urgència. La legislació i la pràctica.

7.- Metodologia docent i activitats formatives

(metodologia docent)

Activitats dirigides

L'assignatura es centra en la realització de pràctiques de camp a partir de treballs de prospecció i excavació arqueològica.

1. Activitats a l'aula

Durant el primer semestre es duran a terme 4 sessions d'introducció teòrica (3 hores cada sessió) a classe per tal d'explicar a l'alumnat els tres blocs temàtics principals de l'assignatura: formació de jaciment i estratigrafia, prospecció arqueològica i excavació arqueològica. A finals del segon semestre es durà a terme una darrera sessió de tres hores amb l'objectiu de preparar i discutir les tasques concretes a desenvolupar durant els treballs de camp.

2. Pràctiques d'excavacions i prospeccions arqueològiques

Durant els treballs de camp (una setmana durant el mes de juny) l'alumnat s'integrarà als projectes de prospecció i excavació arqueològica programats, participant-hi a tots els nivells. Les sessions pràctiques sobre el terreny estaran introduïdes de sessions teòriques (realitzades al territori/jaciment) durant les quals es presentaran cada dia els procediments i tècniques concretes a aplicar i es discutirà el seu abast i limitacions en el marc general de la recerca arqueològica. Cada dia al final de la sessió pràctica s'efectuarà un balanç amb l'objectiu de remarcar els aspectes metodològics essencials treballats durant la sessió pràctica. Cada alumne disposarà d'un dossier de pràctiques (penjat al campus virtual de l'assignatura a principis de semestre) que anirà complimentant durant el desenvolupament dels treballs d'excavació i prospecció arqueològica. La finalitat es aplicar els coneixements adquirits anteriorment a l'assignatura d'Introducció a l'Arqueologia i durant les introduccions teòriques esmentades. Es posarà especial atenció als aspectes que configuren el treball de camp en arqueologia prehistòrica, remarcant les especificitats que poden presentar els jaciments prehistòrics en relació als de cronologies més recents.

3. Activitat autònoma

A partir de les sessions teòriques d'introducció i els dossiers de l'assignatura l'alumnat treballarà amb l'ampliació i l'assimilació dels conceptes bàsics implicats en la recerca arqueològica de camp. La seva aplicació durant les pràctiques facilitarà l'adquisició de les capacitats pròpies requerides pel desenvolupament de prospeccions i excavacions arqueològiques.

TIPUS D'ACTIVITAT	ACTIVITAT	HORES	RESULTATS D'APRENTATGE
-------------------	-----------	-------	------------------------

ACTIVITAT DIRIGIDA			
Classes teòriques d'introducció a l'aula	(68h.) 41%	Classes magistrals amb suport TIC i debat en gran grup	CE3.3,CE3.4,CE6,CE10.2 CE11, CE11.1
Introduccions teòriques durant les sessions de pràctiques de camp		Presentació i explicació sobre el terreny de tècniques i procediments específics (aparells de mesura, màquina de flotació ...)	CE8, CE8.1,CE8.3, CE8.4, CE9,CE9.1, CE9.2, CE 10, CE10.1, CE10.2 , CE11, CE11.1, CT2
Treballs pràctics de prospecció i excavació arqueològica - topografia - estratigrafia - identificació, caracterització i registre d'elements arqueològics - mostreig		realització d'excavacions i prospeccions arqueològiques	CE8, CE8.1, CE8.3, CE8.4, CE9, CE9.1, CE9.2, CE 10, CE10.1, CE10.2,CE11,CE11.1, CT2, CT4, CT6
Sessions de discussió sobre el terreny		valoració i discussió crítica col·lectiva	CE3.3, CE3.4, CE6, CE8, CE11, CE11.1
ACTIVITAT SUPERVISADA			
Tutories	9%	Individuals o en grups reduïts.	CE.3, CE3.3, CE3.4, CE6
Comentari i discussió dossiers pràctiques		Individuals o en grups reduïts.	CE.3, CE3.3, CE3.4,CE6, CE8.1, CE8.3 , CE8.4, CE9,CE9.1, CE9.2, CE 10, CE10.1 , CE10.2, CE11,CE11.1, CT2.
ACTIVITAT AUTÒNOMA			
Lectura bibliografia	(80h.) 48%	Lectura comprensiva de textos	CE8.1, CE8.3, CE8.4, CE9, CE9.1, CE9.2, CE 10, CE10.1, CE10.2,CE11,CE11.1, CT2, CT4, CT6

Realització dels dossiers de pràctiques		Resolució de problemàtiques concretes a partir de l'aplicació dels coneixements i experiència adquirida	CE.3, CE3.3, CE3.4, CE6
Redacció de treballs		Síntesis i comentaris bibliografia	CE.3, CE3.3, CE3.4, CE6
Estudi		Realització d'esquemes, mapes conceptuals i resums	CE.3, CE3.3, CE3.4, CE6
AVALUACIÓ	2%	Probes escrites	CE8

8.- Avaluació

Les competències seran avaluades mitjançant: exàmens i treballs.

El sistema d'avaluació s'organitza en 2 mòduls:

- Mòdul de proves escrites, amb un pes global del 25%.
- Mòdul d'entrega del dossier de pràctiques: pes global del 75%

La nota final serà la mitja de les diferents proves. Per superar l'assignatura s'ha d'assolir una puntuació de 5 en una escala de 10.

Es considerarà no presentat en el cas que l'estudiant no realitzi els treballs pràctics sobre el terreny o no es presenti a la prova escrita.

ACTIVITATS D'AVAUACIÓ

HORES

RESULTATS D'APRENTATGE

Avaluació de continguts	3	CE3.3,CE3.4,CE6
Avaluació activitats supervisades	3	CE8, CE8.1, CE8.3, CE8.4, CE9, CE9.1, CE9.2, CE 10, CE10.1, CE10.2,CE11,CE11.1,CT2, CT4, CT6
Avaluació activitat Autònoma	3	CE3, CE8

9- Bibliografia i enllaços web

BIBLIOGRAFIA GENERAL

- BANNING, E.B.** (2002). *Archaeological Survey*. Plenum Publishers, New York.
- CARANDINI, A.** (1997). *Historias de la tierra. Manual de excavación arqueológica*, Ed. Crítica, Barcelona.
- COLLIS, J.** (2001). *Digging up the past. An introduction to archaeological excavation*. Sutton: Phoenix Mill Thrupp.
- DABAS, M. et al.** (1998). *La prospection*. Errance, Paris.
- DINCAUZE, DENA F.** (2000). *Environmental Archaeology: Principles and Practice*. Cambridge University Press, New York.
- DREWETT, P.L.** (1999). *Field Archaeology: an introduction*. London: Routledge.
- ELLIS, L., ed.** (2000). *Archaeological Method and Theory: An Encyclopedia*. Garland Publishing, Inc., New York.
- GAFFNEY, C. & GATER, J.** (2003). *Revealing the Buried Past. Geophysics for Archaeologists*. Tempus, Gloucestershire.
- GOLDBERG, P. & MacPHAIL, R.I.** (2006). *Practical and Theoretical geoarchaeology*. Blackwell, Oxford.
- GOLDBERG, PAUL, VANCE T. HOLLIDAY, & C. REID FERRING** (editors) (2001). *Earth Sciences and Archaeology*. Kluwer Academic/Plenum Publishers, New York.
- POLLARD, A.M.** (Ed.) (1999). *Geoarchaeology: exploration, environments, resources*. London: Geological Society.
- HERZ, N. AND E. GARRISON** (1997). *Geological Methods for Archaeology*. Cambridge University Press.
- RAPP, G., & HILL, C.L.** (Eds.) (1998). *Geoarchaeology. The Earth-science approach to archaeological interpretation*. New Haven: Yale University Press.
- ROSKAMS, S.** (2003). *Teoría y Práctica de la Excavación*. Ed. Crítica, Barcelona.
- STEWART, R. MICHAEL** (2002). *Archaeology: Basic Field Methods*. Kendall/Hunt Publishing Co., Dubuque, Iowa.

10.- Programació de l'assignatura

(la programació de la assignatura explicitarà les activitats formatives i els lliuraments, segons les taules següents. En aquest requadre el professor pot introduir un text explicatiu de la programació de l'assignatura o, si cal, fer referència a un document extern que haurà d'estar al campus virtual de l'assignatura)

ACTIVITATS D'APRENENTATGE

DATA/ES	ACTIVITAT	LLOC	MATERIAL	RESULTATS D'APRENENTATGE
01-10-2010	Introducció teòrica	Aula 113		CE3.3, CE3.4 , CE6
08-10-2010	Introducció teòrica	Aula 113		CE3.3, CE3.4 , CE6
20 maig 2011 (9h-12h.)	programació pràctiques de camp			CT4, CT6
1 al 30 juny 2011	realització de pràctiques de camp	jaciment arqueològic		CE8.1 ,CE8.3 ,CE8.4 ,CE9. ,CE9.1 CE9.2, CE 10. ,CE10.1, CT2

LLIURAMENTS

DATA/ES	LLIURAMENT	LLOC	MATERIAL	RESULTATS D'APRENENTATGE
30 juny 2011	Dossier de pràctiques			CE8.1 ,CE8.3 ,CE8.4 ,CE9. ,CE9.1 CE9.2, CE 10. ,CE10.1

